

Gairm

fhéin aon de na seann eaglaisean fiodha a thog iad agus tha an eaglais sin air a cur gu feum gus an là-an-diugh.

Bha gu leòir de Ghàidhlig aig na seann daoine agus abradh sibhse Gàidhlig. Is réidh, siùbhlach, fallain, a bha i a' tighinn o'm bilean. Shìos an Dunbheagain, far a bheil bùth 'Ic Criomain, bha e air innseadh dhomh nach robh dad eile ri chluinntinn an dà chuid an reic is an ceannach, ach Gàidhlig. Agus shuas car mu dhà mhìle o'n bhùth, tha tigh Sheumais 'Ic Criomain. Ged a tha Seumas a mach air a' cheithir fichead, chan urrainnear a ràdh gur e seann duine a th' ann. Tha e a' fuireach ann an aon de na seann tighèan fiodha agus is e a tha seasgair blàth. Tha am baile fearainn aige mar a rinneadh e le athraichean. Cha robh ann ach coille nuair a ràinig iad-san an t-àite agus is iad na machraichean brèagha torrach ud as luachmhoire agus as maireannaiche a tha a' cumail air chuimhne treuntas, duinealas agus cruadalas nan Gàidheal bhochda do'm b' fheudar an teachd-an-tìr a sholar air cho beag cothrom.

Is e a' chùis mhulaid nach eil an òigridh a' togail na cànaire. Is gann gu bheil neach nas òige na deich bliadhna fichead aig a bheil i, agus is cinnteach mi nach bi Gàidhlig, no suim air an eachdraidh fhiachail a tha fuaighte rithe, ri chluinntinn no ri fhaighinn ann an Gleann Garaidh an taobh a stigh de dheich bliadhna. Tha e tachairt an sin mar a tha e a' tachairt anns a' Ghàidhealtachd againn fhéin. Tha an òigridh a' togail orra do na bailtean móra.

Chan e sin do Nova Scotia. Ann an iomadh ceàrn agus gu sònraichte ann an Ceap Breatann 's i a' Ghàidhlig cainnt choitcheonn an t-sluaigh. Cluinnear i gu snasmhor, cuimhir, aig àrd is ìosal, uachdaran is iochdaran. An uair a choinnich mi ris a' Prìomh Mhinistear, an sàr Ghàidheal Aonghas L. MacDhomhnuill, cha b' ann idir anns a' Bheurla bhog neo-chaomhail a dh'fhàiltich e mi, ach anns a' Ghàidhlig ghrinn, bhàidheil, a fhuair e bho athraichean a dh' fhàg Gleann Uige ann am Mùideart bho chionn còrr gu math is ceud bliadhna air ais. B' e a bhriathran "Cia mar a tha thu, laochain? Is mi tha toilichte d'fhaicinn." Is e duine comasach, coibhneil ùghdarrasach a tha anns a' Prìomh Mhinistear. B' ann air a chùram-san a bha cabhlach chogaidh Chanada ré fad a' chogaidh agus b' ann an déidh sin a thill e gu dhreuchd air sgàth a dhaoine fhéin ann an Nova Scotia. Is e urram mór dhuinne gu bheil e tighinn gu bhith 'na fhear cathrach aig a' chuir chiuil mu dheireadh aig Mod mór nan leth-cheud bliadhna anns an Oban air an ath bhliadhna. Ach 's e Maighstir Stanlaidh, a bhràthair, fìor fhear na Gàidhlig. Chan eil dad a chuireas mì-thlachd air-san mar a chuireas an neach sin a chuireas ann am Beurla na rachadh aige air a ràdh ann an Gàidhlig. Smior a' Ghàidheil.

Is duilich ri ràdh nach robh teagasg sgoile aca thall an sin, thuige so, mar a tha againne. Ach a dh'aindeoin sin, tha fios againn air cho eudmhor dealasach is a tha iad, ged nach biodh ann mar theisteanas air an spéis do'n Ghàidhlig ach na rinn an curaidh sin nach maireann, Eòin MacFhionghain, leis gach paipear mór mar a bha *MacTalla*, agus gach iomadh leabhar taitneach a sgrìobh e. Tha sinn an dòchas